

Anmeldelser

Benito Scocozza: Femten fortællinger fra det gamle Danmark. Gads forlag, 2008. 264 s., ill. 269 kr.

Benito Scocozzas *Femten fortællinger fra det gamle Danmark* er både sympatisk og velmenende. Det er en veloplagt fortælling for alle interesserede, og man behøver ikke et lektorat for at følge med på turen. Det er 14+1 nedslagsfortællinger fra Danmarkshistorien. Den første fra Christians 1.'s rejse til Rom i 1474 og den sidste – og mest originale – er et fiktivt og patosfyldt brev fra en smånaiv landpige til sine jyske forældre om arbejderopstand og Slaget på Fælleden 1872. Til slut er der en nyskrevet gennemgang af kongehusets historie. Nogle af fortællingerne har været trykt tidligere, oplyses det, men det fremgår ikke hvilke og hvor. Det, der har ligget længst i skuffen, er et stykke om Scocozzas specialeemne fra 1961, nemlig Christian 4.s silkefabrikker.

Har Scocozza etos til denne type fortælling? Svaret er ja, synes jeg. Når man er en historiker i 70'erne, har man karakter nok til at fortælle casual slentrende historiefortælling. Det er også en genre, som indbyder til dristige hypoteser og synteser, lækre driblinger og flotte langskud – men dem finder man desværre ikke i bogen. En anden ting, man savner, er fokus. "Alle de personer, der optræder i denne bogs fortællinger, har levet med en monark som deres overhoved" (s. 249). Dét er den fuldstændige forklaring, vi får vedrørende udvælgelseskriterierne, som – mildest talt – er uklare. Sammenstillingen virker som tilfældig skuffetømning og kunne nemt være bundet sammen. Man savner virkelig en stærk metatekst undervejs: "Jeg fortæller dig det her af den her grund. Derfor er dette relevant."

Men det er altid behageligt at blive ført gennem historiske landskaber af en kompetent og vidende guide mod et rejsemål, som man nok ikke selv havde valgt, og derfor ganske uforpligtende kan nikke og smile ad og tænke "næh, hvor interessant." Og Scocozzas rejser er aldrig spild af tid.

Thomas Oldrup

John Peter Collett og Bård Frydenlund (red.): Christianias handelspatrisiat. En elite i 1700-tallets Norge. Andresen & Batenschøn, 2008. 267 s., ill. Pris ikke oplyst.

I september 2005 afholdtes et seminar i Collettgården på Norsk Folkemuseum over temaet "Christianias handelspatrisiat i norsk historie"; formålet var at ridse en minderune over de velstående og betydningsfulde borgere, som medvirkede til at få etableret et norsk universitet. Initiativtager var Forum for universitetshistorie ved Oslo Universitet, og det er foredragene fra seminaret, der er trykt i denne bog. Beklageligvis har man ikke publiceret den efterfølgende debat. Selv om tonen i indlæggene er ganske urban, kan det ikke fejle, at der efter de enkelte indlæg må have udspillet sig en livlig diskussion på rigtig norsk manér. Da vi i 2011 kan fejre 200-året for oprettelsen af Det Kongelige Frederiks Universitet, for nu at bruge dets oprindelige navn, tjener bogen som et første varsel om den strøm af hyldestartikler, som dette jubilæum givet vil fremkalde.

Desuden kan bogen ses som et 350-års minde-skrift over slægten Collet i norsk historie, eftersom dens stifter, James Collett, fødtes i London 1655. Han voksede formodentlig op et i købmandsmiljø og blev som 21-årig sendt som faktor til Christiania for at indkøbe norsk trælast og på anden måde bistå de skippere, som skulle sejle træ og tømmer hjem til England. Trods norsk giftermål var han i mange år tilfreds med at være "den engelske Trafiquerende Nations Factor her paa Stedet", og først da man lokkede med en konferensrådstitel, blev han omsider norsk-dansk statsborger – og skatteborger.

Det var i årene efter 1670, at trælasteksporten til England tog fart, og i år 1700 kom op mod halvdelen af de skovprodukter, England importerede, fra Norge. Nu var det ikke længere englænderne, som købte op i Norge, men lige omvendt. Norsk træ og tømmer blev herefter sendt i kommission til en norsk faktor i England, som solgte produkterne mod kommission. Trods visse tilbageslag under Store nordiske Krig og de trange år 1730-1750 fortsatte ekspansionen år efter år, godt hjulpet frem af konjunkturopgangen efter 1750. Indtjeningen steg mærkbart i den florissante periode 1792-1807, men det skyldtes nok så meget øgede priser som større